i alle dens forskellige Afskygninger, Skomagerhaandværket, Bogbinderiet og hundrede andre Ting? Er det nødvendigt, at Kvinden indskrænker sig til at sidde som Kassererske i en Forretning eller være Expedient i en anden? Kan hun ikke gaa i Lære som et ungt Menneske — hos en Urtekræmmer, en Cigarhandler, en Boghandler osv., blive Kommis og sluttelig etablere sig som selvstændig handlende? Vi have dog vist her i Landet Boghandler- og andre Købmands-Enker, der fortsætte deres afdøde Mænds Forretninger — skulde ikke lige saa godt en ung Kvinde kunne etablere sig? Der maa vel blandt Kvindesagens Venner være en Del Mænd, som sidde i saadanne Forretninger, og som have Døtre. Hvorfor oplære de ikke deres Døtre i deres Fag? Ikke lade dem arbejde lidt med paa Værkstedet, expedere i Ny og Næ i Butiken, men lad dem lære, til de ere udlærte, for derefter at søge at faa dem i Vej. Det er ganske sikkert den Vej, vi skulle. Vi naa ikke Maalet, førend vi staa over for en hel Hær af arbejdsdygtige, arbejdskyndige og arbejdsvante Kvinder. Om Loven hist og her lægger Hindringer i Vejen for, at disse Kvinder kunne naa deres endelige Maal, kan for den enkelte være haardt nok, og Anledning til en trist Ventetid, men i det hele og store har det kun lidt at sige. Hovedsagen er den, at Kvinderne er der med deres Evner og deres Uddannelse, saa skal det nok vise sig, hvor god Brug man har for dem, og saa falder det ganske af sig selv, at de vinde Lønnen for deres Anstrængelse. Men det er disse ganske jævne Anstrængelser, vi mangle. I alt Fald ser man forbistret lidt til dem. Naar Dampens Pres bliver for stærk, saa sprænger den Kjedlen. Men Kvinderne har endnu ikke sat mere Damp op, end at den kan slippe ud af den Smule Ventil, Mændene for en Sikkerheds Skyld har sat paa Maskinen. Det er paa ingen Maade Meningen at laste de Bestræbelser, der gøres for at skaffe Kvinden al mulig Frihed og Ret. De er al Ære værd og fortjene i og for sig Støtte, ligesom de paa det nøjeste er sammenknyttede med alt, hvad der er oppe i Tiden af Frisind og Humanitet. Men det er Meningen at søge forklaret, hvorfor de give saa forunderlig svagt et Ekko. Hvor er Kvindevalgretsforeningen henne? Hvad foretager den sig? Hvem ved noget om den? Hvad bestille de lokale Kvindeforeninger rundt om i Landet? Sagen er den, at der ikke er Kvinder nok, der er interesserede i denne Historie. Og det kommer der ikke før hver ung Kvinde ligesom hver ung Mand stiller sig det Spørgsmaal: Hvad skal jeg være? Før hver en Fader til Døtre sætter sine Pigebørn i Vej, som han gør det ved sine Drengebørn — med andre Ord, før det kvindelige Erhvervsspørgsmaal er bragt ud af Verden med Kvindens Sejr over hele Linjen. Om nu de gode Kvinder tog fat paa denne Del af Opgaven og lod Deklamationerne hvile, oprettede Kursus i Stedet for at holde Foredrag, opsporede Lærepladser for Kvinder i Stedet for at underskrive Adresser? Saa vilde Mændene faa noget andet at tænke paa end Barnevognsdamer og Galanteri.

Svar til Carl Ewald.

Man maa give Indsenderen i »Fyns Tid.« Ret i meget af hvad han siger i sin her i Bladet optagne Artikel, men efter min Mening er der Fejlsyn i den og Mangel af Forstaaelse af den dybe Trang i Kvindens Sjæl, som gør, at hun ønsker Ligestillelse med Manden.

Indsenderen mener, at hun skal oplæres til Haandværk, Handel, blive Kommis og Arbejdsgiver, oplæres til Jordemoderbestilling, til Massagist, ja naturligvis, deri er jeg enig med ham, men hvorledes faa Samfundssædvanen, Samfundsopfattelsen af, hvad der passer sig for en Kvinde, forandret. Hvorledes bibringe den fine Grosserer og den fine Haandværksmester den Tro, at det vilde være at gøre deres Døtre lykkelige, at lade dem staa i Lære som Butiksdrengen og blive Kommisser, at lade dem lære Faderens Haandværk ved at gennemgaa en Læretid og saa blive Svende, ja, gøre dem tusindfold lykkeligere, end de nu er det ved at gaa omkring, spildende deres kostbare Leveaar med ingen Ting at foretage sig, eller gaa lidt i Huset, gøre det mere som Tidsfordriv, end i Bevidsthed om at udføre en Gerning. Jeg tror, der vil løbe meget Vand i Stranden før det sker; ja, kan den ærede Indsender formaa de ufornuftige Forældre, som mene, at det er ukvindeligt at være en god Snedker, Skomager og Kjøbmand osv. til at forandre Signalerne, saa er der gjort et stort Fremskridt i Kvindesagen.

Men lad os nu sætte, at Kvinderne i en fjern Fremtid blev erhvervsdygtige paa alle Omraader, hvad nyttede det dem saa, naar de ikke havde Ligestillelse med Manden i det sociale og i det politiske Liv? De stod fuldmodne til at nyde hans Rettigheder, men Foden var lænkebunden, saalænge vore Statslove og sociale Vedtægter er uforandrede — eller tror Indsenderen, at vi ikke er saaledes beskafne, at vi vil arbejde med et Maal for Øje lige saa vel som den Mand, der uddanner sig til hvilken som helst Gerning, det være sig Aandens eller Haandens? Tror Indsenderen, at det er muligt for Kvinden at uddanne sig naar hun ved, at hun, naar hun har endt sin Uddannelse, ikke har Adkomst til at opnaa de samme Embeder, Bestillinger, Næringsbeviser som Manden — kort sagt — ikke har det in mente, at det samme Ansvar, de samme Pligter maa paahvile hende, de samme Rettigheder ydes hende, naar hun skal til at gøre det Lærte frugtbringende i det praktiske Liv.

Indsenderen mener, »*det har kun lidt at sige*«, jo det har *alt at sige*, ja, det har saa meget at sige, at det er umuligt for os at arbejde med Frejdighed, med fuld Kraft; det er os ikke nok, at man har »*Brug for os*« og at vi »*vinde Lønnen for vore Anstrængelser*«, — nej, vi vil have Lov til at arbejde for vor egen Skyld, til vor egen Tilfredsstillelse, fordi vi er *Mennesker* og vil have Lov til at vælge vor Livsgerning som frie Mennesker. Den Dag, det sker, vil der tilføres Samfundet store Værdier, og disse Værdier hedder — Kvindearbejde.

Jeg mener, at naar Kvinden fik politisk og kommunal Valgret eller med andre Ord, naar hun følte